

Türkiye'nin ruh hali

Altın Palmiyeli 'Kış Uykusu', Nuri Bilge Ceylan'ın içten içe kendini hissettiren mizahının şimdiye kadar en görünür olduğu filmi... Ve Türkiye'nin ruh halini resmedecek bir kapsama ulaşan bir başyapıt.

ERMAN ATA UNCU
erman.uncu@radikal.com.tr

'Uzak'tan bir sahne... İstanbul'da yaşayan fotoğrafçı, iş bulmak için yanına gelen uzaktan akrabasına "Taşradan gelmişsiniz, işiniz gücünüz torpil bulmak" diye bağıyor. 12 yıl sonra 'Kış Uykusu'ndan bir sahneye geçelim:

Kapadokya'da otel işleten emekli tiyatrocu, taşralı muhatabına "Sen bundan sonra bana gelme, ben bu işlerden anlamıyorum" diyor. Tavrı belki görünüşte daha yumuşak ama araya koymak istediği mesafe 'Uzak'takinden daha az değil. Yarın öbür gün Nuri Bilge Ceylan'a adanmış bir programda onun filmlerinin parçalarından oluşturulmuş bir video hazırlansa, 'uzağa bakan insanlar', melankolik geniş planlar kadar, taşrayla, iliklerine işlemiş 'alfa-erkek'le aralarına mesafe koymaya çalışan karakterlerin patlama yaşadığı bu sahnelerden de bol bol koymak gerek.

Yönetmenin son filmi 'Kış Uykusu', söz konusu mesafeyi en derinden hissedeceğimiz bir damarın, Anadolu'da bir aydının hezeyanları üzerine kuruyor hikayesini. Ve uzun diyalogların,

çekim / karşı çekim sahnelerinin de gayet sinematografik olabileceği, ironik bir şekilde NBC sinemasında bir kez daha kanıtlanıyor. Ceylan, ismini de Aydın koyduğu aydın karakterinin Otel Othello'daki sahnelerinde inceliğe bir şeyleri saklamakla, ketumlukla değil tam tersine her şeyin üstüne basa basa, göstere göstere ulaşıyor. Kapadokya'nın yerel gazetesi Bozkırın Sesi'ne "Din adamları halka örnek

KIŞ UYKUSU

Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan

Oyuncular: Demet Akbağ, Haluk Bilginer, Melisa Sözen, Ayberk Pekcan, Serhat Kılıç, Nejat İşler, Tamer Levent, Nadir Sarıbacak

Yapım: 2014

Süresi: 196 dakika

olacak şekilde davranıp giyinmelidir" gibi köşeleriyle "halkı bilinçlendirebileceğini" düşünen bir aydının kalın çizgileri, 'Kış Uykusu'nun ayrıntılı diyalogları, ustaca çekilmiş sahneleriyle içerdği çatışmaları, uyumsuzluklarını bir bir ortaya döküyor.

Tipik bir aydın eleştirisine gidebilecek yol, filmin üç saat 16 dakikalık sürecinde çattalanıyor, Türkiye'nin ruh halini resmedecek bir kapsama ulaşıyor.

Haluk Bilginer'in içine nüfuz ederek canlandırdığı Aydın, babasından kalan emlaklarla ve otel işleterek geçinen bir tiyatrocu. Haliyle Kapadokya'nın 'leri gelenleri'nden. Bir

zamanlar çeviri yapsa da artık sadece vaktini okumakla geçiriyormuş gibi duran ve beraber yaşadıkları kız kardeşiyle son noktaya kadar sözlere dökülmeyen gerilimli bir ilişkileri var.

Demet Akbağ'ın kendini unutturacak bir başarıyla canlandırdığı bu kız kardeşin ignelemeleri, sinikliği bu ileri gelen ailedeki dinamiklerin de bir özeti gibi. Tabii ki Aydın'ın içten içe yaşadığı çatışması, bir tek kız kardeşiyle olan ilişkisine değil, çevresindeki herkese nüfuz ediyor. Melisa Sözen tarafından canlandırılan, 'hayırsever' genç eşine, kirasını ödemedikleri için icraya verdiği imam (Ayberk Pekcan) ve onun kardeşi İsmail'e (Nejat İşler)... 'Kış Uykusu'na dahil olan oyuncuların neredeyse hepsi sadece onlara ayrılabilen sürenin fazlalığından değil, hikâyesinin sağlam çatısı vesilesiyle de dökülebilecekleri imkânı buluyorlar. Özellikle Demet Akbağ'la Haluk Bilginer'in arasında ufak ufak ignelemelerle başlayıp gitgide zirveye ulaşan çekişmelerinin aktarıldığı sahneler, işinin ehli oyuncuların nelere kadar olacağını gösterir nitelikte.

Tüm bu çatışmaların tırmanmaya başladığı noktalarda ise Ceylan, hikâyesini ustalıklı örmenin keyfine varıyor. Dışarıdan sesi duyulan kar fırtınası, yönetmenin alametifarikası geniş planlar, hikâyesinin hizmetinde işlevlerini bir bir yerine getiriyorlar. 'Kış Uykusu'na Altın Palmiye veren jürinin başkanı Jane Campion'ın dediği gibi, filmin korkutucu süresi, izleyiciyi her adımda içine çeken bir deneyime dönüştürüyor. Ve Çehov'dan esinlenen yapımda, belki şimdiye kadar en çok 'İklimler'de kendini gösteren Nuri Bilge Ceylan mizahı en görüntür boyuta ulaşıyor. Ne de olsa Ceylan'ın mizahını besleyen, çevresine mesafe alarak kendini var etmeye çalışan erkeklerin aslında hiç de zannettikleri kadar uzak olmadığını anladıkları anlar, en çok 'Kış Uykusu'nun hikâyesinde ete kemiğe bürünüyor.